

VILNIA I KRAJ

niezależny białaruski tygodnik

Ad Redakcyji

«Vilnia i Kraj» — heta pieršy tutejšy białaruski tygodnik z časou vajny. Pierad vajnoj, pry Polščy, u Vilni vychodziła šmat białaruskich hazet i časopisaŭ. Pa nazvach i tyraży svaich vydańniaŭ białarusy byli na druhim miejscy. A jašče raniej, da revalucyji, u Vilni źjavilasja pieršaja białaruskaja hazeta «Naša Niva». Kali Ź pryhadać i zusim staruju historyju, dyk tut, u Vilni, namahańniami Frańciška Skaryny naradzilasja pieršaje białaruskaje drukavanaje slova. Niechta moža spytacca: adkul, čamu, pry čym tut, u Vilni, białarusy?

Apošnja 50 hadou na Vilenščynie rabiłasia ūsio, kab padbitaja ū stalinskija časy białaruščyna nikoli bolš nie padniata hałavu. Ale my jość, my żyviem, jak i spradvieku žyli ū Vilni j kraj našyja pradziedy j dziady. Nia dziva, što sama sučasnaja białaruskaja mova stvaryłasia Ź vilenskich białaruskich havorak. Tut pačynalisja białaruskija škola, kaścioł i pieršy naš muzej, i pieršyja palityčnyja arhanizacyji. Da vajny Białaruskaja Hramada naličvata sto tysiać udzielnikaŭ i była samaj vialikaj arhanizacyjaj pracoŭnaha narodu ū Eŭropie. Ciapier

ničoha hetaha niama. Ale zastalisja ludzi, białarusy, jakim patrebnyja i svaje školy, i svaje sviatyni, i svoj druk. Jak pisaŭ białarus-vilenčuk Frańcišak Bahuševič: «Jano dobra, a navat i treba viedać susiedzkija movy, ale najpierš treba viedać svaju».

Hod tamu ū Vilni adradzilasja j ciapier vychodzić pieršaja białaruskaja hazeta «Naša Niva». Jak i koliš, jana — dla ūsich białarusaŭ, dzie b jany ni žyli: ci to ū Republicy Białarusi, ci to na Smalenščynie, ci ū Amerycy, ci ū Aŭstralii, ci ū nas na Vilenščynie. A ciapier Redakcyja «Našaj Nivy» pastan vıla vydavać jašče hazetu — mienšuju, ale čaściejšuju, — specyjalna dla białarusaŭ Vilenščyny.

«Vilnia i Kraj» budzie pisać pra potreby białarusaŭ dla białarusaŭ. My pastarajemsja stać żyvym lusterkam ludzkich kłopataŭ i žadańniaŭ. My — razam z Vami, z Vašymi dopisami j telefonnymi zvankami, najazdžajučy da Vas i čakajučy Vas u siabie, u Redakcyji. Pišecie, telefonujcie, prychodźcie. My mieścimsja ū Vilni, na vulicy Žyhimonta, dom 12/2. Naš telefon: 22-41-61.

Z našaha žyćcia

KRONIKA

* * *

11 i 12 žnlūnia ū Vilni hašciavali pradstaŭniki biełaruskaj emhracyji z Ameryki spadary Janka Zaprudnik i Ūladzimier Nabahiez. Adbylisia sustrečy dy hutarki ū roznych vilenskich biełaruskich zhurtavańniach.

* * *

Pa ūzajemnaj damoulenašci hazeta «Astravieckaja praŭda» Astravieckaha rajonu j hazeta «Vilnia» Vilenskaha rajonu pačynajučy ž lipienia hetaha hodu naładzili abmien prahramami telepieradačaŭ Bielarusi j Lietovy.

* * *

30 lipienia Vilniu pa darozle ž Miensku ū Połacak naviedala vialikaja hrupa amerykanskich biełarusau. Hošci paznajomilisia z prykmetnašciami horadu,

uziali ūdziet u adkryćci na Rosach pomnika viadomamu biełaruskamu dramaturhu j pišmieńniku Frańcišku Alachnoviču, sustrelisia z pradstaŭnikami biełaruskaj hramadzkašci Vilensčyny.

* * *

Kaardynacyjnaja Rada Bielaruskich Zhurtavańniaŭ Vilensčyny atrymała aficyjny adkaz na svoj Zvarot da Staršyni Viarchouņaje Rady Lietovy sp. V. Landsbierhisa adnosna adnaŭleńnia praciahlašci biełaruskich telepieradačaŭ na Lietuviskim telebačańni. «Praciahlašć biełaruskich telepieradačaŭ, — skazana ū adkazie, — była abmiežavanaja ū suvrazi sa składanaj ekanamičnaj sytuacijaj u Respublicy. I tolki na letni peryjad. Pačynajučy ad 1 vierašnia 1992 hodu praciahlašć hetych pieradačaŭ znou budzie daviedzienaja da 20 chvilinaŭ na tydzień».

* * *

11 žnlūnia na chvalach Televizii Ūschodniaj Lietovy vyjšla ū eštr pieršaja 30-chvilinavaja biełaruskaja telepieradača «Rodny kraj».

* * *

Kala mieštaca ū svaich bačkou u Lentvarovie pad Vilniaj hašciavaŭ biełaruskij kampazytar Mikola Stoma. Spadar Stoma pieradaŭ u dar Bielaruskamu Muzeju, jaki adradžajecca ū Vilni, kaštoŭnyja autohrafy muzyčnych tvoraŭ dy čarnaviki kampazytara j folkloraznaŭcy Pauła Karuzy, a taksama ceľuju biblijatečku biełaruskich knih, časopisaŭ dy hazet. U kancy žniūnia sp. Stoma vyjechaŭ ž Vilni ū Varšavu, dzie praciahvaje navuku ū Muzyčnaj Akademii.

* * *

20 žniūnia ū Kovienskim Muzei Tadasa Ivanaŭskasa adkryłasia mižnarodnaja vystava palaŭničych trafejaŭ. Da adkryćcia vystavy prymerkavany sympozyjum «Palavańnie j achova pryrody». Siarod inšych u mierapryjemstvach brała ūdziet i biełaruskaja delehacyja.

KŁOPAT No 1

Naprykancy leta dla biełarusau-vilenčukoŭ klopat najhataŭniejšy — biełaruskaja škola. Upieršyniu pašla 50-hadovaha pierapynku pry ruskamounych školach stvarajuca biełaruskija klasy. Usio navučańnie j vychavańnie ū hetych klasach budzie viešcisia pa-biełarusk.

Adnačasova z pačatkovaj školaj supracouniki Katedry Bielarusistyki Vilenskaha Pedahahičnaha Ūniversytetu rychtujuć da adkryćcia Bielaruskuju Himnaziju. Zakončyŭšy 4 klasy pačatkovaj školy, dzieci zmohuć atrymać dobruju siaredniuju adukacyju ū himnazii.

U biełaruskaj pačatkovaj škole j himnazii asablivaja ūvaha budzie

žviernutaja na vyvučeńnie dziaržaŭnaj letuviskaj movy, a taksama roznych zamiežnych movau, kab potym možna bylo biaz ciažkašciaŭ pracavać ci atrymać vyšejšuju adukacyju na Bielarusi, u Lietuvie ci ū luboj inšaj krainie švietu. Špiašajciesia, ziemiaki! U biełaruskich klasach i himnazii čakajuć Vašych zajavaŭ.

Padajem adrasy j telefony arhanizatarau:

Biełaruskaja klasa ū škole No 13 (vul. Kanarskaha, 34), nastaunica — Halina Sivałava, telefon: 66-70-42 (ad 9.00 da 12.00).

Biełaruskaja klasa ū Vialejcy (Novaj Vilni) ū škole No 51 (vul. Karklenu, 13). Tel.: 67-47-14. Nastaunica — Nina Paškievič.

U spravie bielaruska-lietuviskaj miaży

Zajava Kaardynacyjnaje Rady Bielaruskich Zhurtavańniaŭ Vilenščyny

Kaardynacyjnaja Rada Bielaruskich Zhurtavańniaŭ Vilenščyny nakiravała ŭ Viarchoŭnyja Saviety Bielarusi j Lietuvy zajavu, u jakoj wykazvajecca zaniepakojenaść namieram ũladaŭ Respubliki Bielarusi j Lietuviskaje Respubliki zakryć miažu pamiž dźviuma dziaŕžavami.

Pra taki namier, — skazana ŭ zajavie, — šviedčać wykazvańni aficyjnych asobaŭ, publikacyji duku j realnyja zachady ũladaŭ: uviedzieny pamiežny kantrol, u tym liku dla žyharoŭ pamiežža, planujecca vizavy režym pierajejdu praž miažu; nienaturalna zavyšanyja taryfy na pasluhi suviazi; staŭ niemahčymy žyllovy abmien pamiž haradami Vilenščyny j RB i h.d.

Niaŭžo treba było vyzvalacca ad izalacyjanisckaha kamunistyčnaha režymu dzieła toho, kab ũzvieści novuju zaslonu tam, dzie jaje nikoli nie było?!

Pamiž Vilenščynaj i Bielarusiaj sapraŭdy nikoli ŭ historyji nie było miaży. I taja zaslon, jakuju ũlady stvarajuć siońnia, — heta zusim novaja historyčnaja realija, skiravanaja na abmiežavańnie pravou čalavieka, štučny padziel tradycyjnaha etnakulturnaha rehijonu, dalejšaje adčužeńnie Vilni jak historyčnaha j duchoŭnaha centru ad bielaruskaha narodu.

Taja zaslon, jakuju va ũhodu palityčnaj kanjunktury budujuć pamiž bielarusami Vilenščyny j bielarusami Respubliki Bielarusi, pieratvaraje dziasiatki tysiać karennych žycharoŭ Vilenščyny bielaruskaje nacyjanalnaćci ŭ pryšlych ludziej na ũlasnaj ziamli. Tym samym ũlady RB zdymajuć ž siabie adkaznaść za los hetaha nasielnictva, za budučyniu bielaruskaha nacyjanalnaha adradžeńnia, jaroje biaž Vilni jak

duchoŭnaha faktaru — mała realnaje. A ũlady Lietuvy praz novyja zakony ab hramadzianstvie j emigracyji zamacoŭvajuć za vilenskimi bielarusami status emigrantu.

My vymušanyja nahadać, što bielarusy spradvieku žyvuć na Vilenščynie, jany budavali Vilniu, baranili jaje ad zachopnikaŭ. Tut vyjšli z duku pieršyja bielaruskija knihi, tut starabielaruskaja mova stała dziaŕžaŭnaj movaj Vialikaha Kniastva Litoŭskaha, tut žyli, zmahalisia j zahinuli kiraŭniki paŭstańnia 1863 hodu, tut pačałosia naša na vjanalnaje adradžeńnie XX st., žviananaje ž imionami Kupały, Kołasa, Bahdanoviča, z vydańniem hazety «Naša Niva», na padstavie vilenskich bielaruskich havorak stvaryŭ pieršuju hramatyku naša movy Branislaŭ Taraškevič. Tut i dahetul žyvie bielaruskaja mova, bielaruski falklor. I heta niahledziačy na toje, što za hady polskaha panavańnia j saviackaj Lietuvy, byli žniščanyja ũsie vilenskija bielaruskija arhanizacyji i ũstanovy, školy, muzej, druk, usia vilenskaja bielaruskaja intelihencyja. 50 hadoŭ vilenskaja bielaruščyna viedała adno prynižeńnie, žniščeńnie j zaniapad. Novaja zaslon na miaży ž Bielarusiaj stanie daviaršeńniem palityki, skiravanaj na poŭnuju pahibel bielaruščyny ŭ Vilenskim kraji.

U žviazku z hetym Kaardynacyjnaja Rada Bielaruskich Zhurtavańniaŭ Vilenščyny patrabuje ad Viarchoŭnych Savietaŭ Bielarusi j Lietuvy znajsci mahčymaść ażyćciaŭlać dziaŕžaŭnyja intaresy, nie razryvajučy viakami žnitavanyja losy ludziej i narodaŭ.

Hod vučoby na bielaruskim fakulcie

Voš i skončyŭsia jašče adzin navučalny hod u Vilenskim Pedahahičnym Universytecie. Mienavita ŭ hetym hodzie bylo adčyniena bielaruskaje addzialeńnie, takoje doŭhačakanaje j nieabchodnaje na rodnaj vilenskaj ziamli. Ideja stvareńnia takoha addzialeńnia byla aktyŭna padtrymanaja ministerstvami adukacyji Lietovy j Bielarusi, rektaram VPU sp. S.Razman. I voš 1 vierašnia 1991 h. na zaniatki pryjšli pieršyja 11 bielaruskich studentaŭ.

Za hod vučoby my nia tolki vyučali bielaruskuju movu, jakuju da ŭniversytetu nie vyučali nachuť, ale j mieli šmat zaniatkaŭ, źviazanych z historyjaj i kulturaj Bielarusi. U daatak da akademičnaj prahramy my vučylisia tradycyjnym bielaruskim ramioŭstvam: vycinancy, placieńniu pajaskoŭ. Hetamu mastactvu nas navučała narodny majstar z Respubliki Bielarusi T.Markaviec. Było šmat sustrečaŭ z cikavymi ludźmi: L.Łuckievičam i M.Ramaniukom,

profesaram U.Aničenkam, Ł.Miatleŭskaj i K.Kamockaj, šmat paezdak... Ale heta tolki pačatak, usio samaje cikavaje jašče napieradzie.

Sioleta adbylisia taksama značnyja źnieny ŭ systemie vyšejšaje adukacyji Lietovy. Prykładajecca šmat namahańniaŭ, kab našuju adukacyjnaju systemu nablizić da eŭropiejskaj. Haloŭny pryncyp — samaadukacyja, tamu skaračajecca čas aŭdytornych zaniatkaŭ. Ūviedzienaje volnaje naviedańnie lekcyjaŭ, i składańnie studentami raskładu zalikaŭ dy jspytaŭ, kolkašć jakich nie pavinna pieravyšać 11. Mianiajucca j nazvy vyšejšych navučalnych ustanovaŭ. Naš instytut staŭ Pedahahičnym Universytetam.

Sioleta na pieršy kurs pastupila jašče stolki ž studentaŭ. Nas, bielarusistaŭ, stała ŭdvaja boľš.

I.Bejnar, N.Savickaja,
studentki bielaruskaha addzialeńnia
Vilenskaha Pedahahičnaha Ūniversytetu.

DARAHJA IMIONY

U Vilni da 500-hodździa naradžeńnia pieršadrukara Frańčiška Skaryny na domie, dzie kališ, jak miarkujuć, byla jahonaja drukarnia, źjavitasia novaja memaryjalnaja doška. Tekst — na lietuviskaj i bielaruskaj movach, u vierchnij častcy — bareljef z vyjavaju partreta Skaryny. Hetaja doška źjavitasia jak symbal spradviečnaha sparadnieńnia dvuch narodaŭ, jakija mieli ŭ Vilni supolnuju stalicu. Adbytosia heta na chvali

ŭznaŭleńnia bielaruskich tradycyjaŭ u našym horadzie. Dla bielarusauvilencukoŭ heta jak pieršaja viesnavaja lastaŭka. Na praciahu apošnich dziesiaci-hodździaŭ takoje nielha bylo sabie navat ŭjavić.

Ale hetym dasiahnieńniem nielha abmiežavacca. Tamu treba pradoŭżyć spravu stvareńnia memaryjalnych znakaŭ, jakija dapamohuć adnaŭleńniu historyčnaje pamiaci dla nas i dla budučych pakaleńniaŭ.

U minulym hodzie byŭ atrymany dazvol na zamienu troch memaryjalnych došak. Dźvie ž ich mieli być prymierkavanyja da jubilejnych dataŭ: 100-hodździa Br.Taraškieviča, stvaralnika pieršaje hramatyki sučasnaje bielaruskaje movy, i 110-hodździa klasyka našaj litaratury Janki Kupały. Trečiuju — u honar Kastusia Kalinoŭskaha — miarkujecca zamianić u suvrazi z kapitalnym ramontam Daminskaha klaštara, na mury z boku lhnataŭskaha zavu-ku. Jak viadoma, padčas paŭstańnia 1863 h. klaštar byŭ zamienieny na vastroh, i naš nacyjanalny hieroj pravioŭ tut svaje apošnja dni pierad pakarańniem śmierciu na ŭkiskim placy.

Aprača taho, jošć pryncypovy dazvol na ūšanovańnie pamiaci falklarysta, charavoha dyryžora, narodnaha artysta Bielarusi R.Syrmy, pastaviuŭšy memary-

Vostrabramska Maci Boža

*Vostrabramska Maci Boža
Kraska čystaja, pryhoža.
Miłaserdzie Tvaje voli
Śviecić Vilni u niadoli.*

*Ū krai našym Ty u čeści,
Niasieš ź nieba dobry wieści!
Ščaście dla našaha kraju
Daješ nam ad Boha z raju!*

*Ūsia Ciabie Ruś Słavić Biela
I Litva i Polšča cela,
Bo Ty maci miłasciva,
Svaim dzietkam dabratliva. —*

*Ich u smutku paciašaješ,
Słabych, chvorych papraŭlaješ!
I chto tolki k Tabie pryjdzie,
To biaz radaści nia vyjdzie.*

*Ty tak kažnamu dahodziš,
Što nadzieju ū sercy zrodziš;
Praž ciabie usie praviny
Darujucca ū Boha Syna!*

R.Šyrmy, pastaviuŭšy memaryjalnuju došku na domie, dzie jon pražyŭ boľš za dziesiać hadoŭ. Sioleta minula, 100 hadoŭ ad naradžeńnia Šyrmy, i velmi važna, kab realizacyja hetaj idej nie zaciahnutasia.

Darečy, hetuju jdeju šcyra padtrymaŭ Sajuz kampazytaraŭ Lietuvy. Tut dobra viedajuć, što tvorčy űlach maestra raspačaŭsia mienavita ū Vilni. A zasmučaje toje, što muzyčnaje hramadzтва Bielarusi wykazała poŭnuju abyjakavašć.

Siarod planaŭ bielaruskaj hramady Vilni taksama — pabudova pomnikaŭ na mohilkach Rosy dramaturhu Fr. Alachnoviču i afcheolahu

Ivanu Łuckieviču (sumiešna ű jahonym bratom Antonam). Čakaje taksama svajho vyrašeńnia j sprava pomnika na mahile pišmieńnicy Zoški Vieras.

Na vialiki žal, na űlachu realizacyji hetych planaŭ stajać űmatlikija pieraškody j ciažkaści, źviazanyja ű niestabilnym ekanamičnym stanoviščam. I űsio ű zachady robiacca.

Siońnia ū hetych spravach asnoŭnuju inicyjatyvu prajaŭlaje Tavarystva Bielaruskaj Kultury. Svoječasovaje adkryćcio toj pieršaj, skarynaŭskaj, mema-

ryjalnaj doški adbytosia dziakujučy nastojliwaści staršyni Tavarystva sp. Chviedara Niŭnki.

Adnak, mahčymaści Tavarystva, jak hramadzkaŭ zhurtavańnia, velmi abmiežavanyja. Zdavałasja b, Bielaruś, jakaja stała na űlach da niezaležnaści, dzie űzrastaje zacikaŭleńnie svaimi vytokami j historyjaj, pavinna dapamahčy. Bielarusam-vilenčukam zastajecca tolki spadziavacca. Ci ździejšniacca tyja nadzieji? Budučynia pakaža.

Stary Vilenčuk

Pa staronkach starych hazet

Zabiū piarun

Vilnia. U čacie vialikaj bury ū troch viarstach ad Vilni piarun udaryū u išoušaha pa darozie sielanina, ale jon nie zvaliūsia, a stajaū na miejscy. U hety čas pa tej darozie prajaždžaū druhi sielanin, katory spaznaū svajho susieda, akliknuū jaho, kab toj sadziūsia i razam Ź im pajechaū. Bačačy, što toj ničoha nie adkazvaje i nia kratajecca, jon vyskačyū z kalaski i padyjšoušy, kranuū jaho rukoj i raptam... fihura čalaviaka rassypałasia ū popiel. Blizka što saūsım nieprytomny z upudu, pryjechaū sielanin damoū, sklikaū svaich susiedziaū i razam Ź imi pajšli da taho miejsca, na katorym stajaū dy rassypaūsia čalaviek. Na tym miejscy znajšli tolki nievialičkuju kučku popielu.

Naša Niva, 19 lipienia, 1913 h.

Biearuski ūniversytet

Apošnim časam šmat pišuc i havorac ab biearuskim universytecie. My ūžo pisali ab tym, što Vilnia, Miensk i Viciebsk starajucca adzin pierad druhim, kab hety ūniversytet byū u ich. Najboļš Źa starajeccu vyprasić sabie toj universytet hor. Vilnia. Vilenskija hramadzkijska dziejacieli dastali navat pazvaleńnie paslać u hetaj spravi deputacyju ū Pieciarburh.

Palaki, choć i nie ab ichnim universytecie hućarka idzie, zaniepakojenyja tym, kab jon nia byū ahniščam abrusieńnia. Rasiejskija nacyjanalisty bajacca čaho inšaha: jany padazrajuć, što budući ūniversytet budzie krynicaj apalačańnia.

Ale nihto nie rachujecca Ź miascovym biearuskim narodam. Bielarusy va ūsioj hetaj spravi hrajuć rolu taho «miadzviedzia», nie zabitaha jašče, ab skuru katoraha dasużyja palaŭničyja kališ-to svarylisia.

Va ūsiu hetuju spravu ūmiašalisia jašče i pravastaŭnyja bractvy Kovienskaj i Vilenskaj

huberniaū dy ūradzili razam z sajuzam «iścinnaruskich» ludziej prasić kaho treba, kab nie pazvolili adkryć universytetu, a pastuchać ichniaje rady i adkryć... pravastaŭnuju duchoŭnuju akademiju... Kali hetaj rady pastuchać, kažuć jany, možna zaraz troch zajcaū zabić: strymać apalačańnie, prypynić, na ūsialaki vypadak, biełarusau i ličvinou, katoryja b mahli skarystać z universytetu dla svajho «separatyizmu», a razam z hetym zmocnić jašče na adnu pazycyju pravastaŭnuju vieru.

Ale pakul što z poŭnačy, Ź Pieciarburhu, nadychodziać niapeŭnyja čutki. Vysokija kruhi pryznajuc pieradčasnym davać vyšejšuju školu Bielarusi i Litvie — i hrošy niama, i čarod, jak kažuć, nia naš...

Naša Niva, 19 lipienia 1913 h.

Ašukanskija bilety

Sialo Kniahinina Vilenskaj hub. Vialejskaha pav. U wioscy Łacevičach Kniahininskaj vołaści, akazałasia takaja sprytnaja baba Matruna, katoraja pačala vypisvac adkul-ta Ź Viciebskaj huberni niejkija bilety j pradavać ich susiedziam pa 4 rub. za štuku. Sabraušy 20 rub., jana paslała ich tym, što vysyľajuć bilety i atrymala ū skoraści 6 pasyľak z tavarami rubloū hetak na 12. A tyja, što kuplali ū chitraj baby Lilety, sami atrymali pa 4 bilety kožny, kab taksama pradać ich znajomym i, sabraušy 20 rub., paslać ich žulikam. Skora hetaja paľučki biletaū i pradaža ich tak pašyrylisia, što niama kamu ich pradavać: usie majuć sami pa 4 bilety. Sprytniejšyja baby nosiacca Ź biletami ažno ū dalejšyja wioski, ale ich stul honiac von miotłami. Takim paradkam mnoha ludziej, zaplaciūšy 5 rub., nie atrymali ad ašukancaū tavaru ni na 1 kapiejku. Mnoha čto chacieū nażycca na čuży kišeń, pradaušy hetaja bilety, ale hetaje ščascie vupała adnej ci druhoj babie — i ūsio. Tak, braty maje, nie haniciesia na čužoje: za čužym pahonišsia, svajo zhubiš.

A i tym babam, što atrymali tavar, nia nadta lohka: ich ciapier ľajuć na ūsie baki abmanutyja imi susiedzi.

Naša Niva, 27 vierasńnia 1912 h.

U spravie padpiski na bielaruskija hazety

Apošnja kolki dziasiatkaū hadoū, jak u Vilni pierastali vychodzić bielaruskija hazety, miascovyja žychary vypisvali ich z Miensku. Niama čaho j kazać, jakaja važnaja była rola bielaruskich hazet dla vilenčukoū, što nie schacielu vyračysia svaje rodnaje movy dy svaje bačkauščyny. Varta pryhadać taki pryklad: kažuć, klub "Siabryna" pačaūsia z taho, što Valańcin Stech i Valdas Banajcis zdabyli adrasy vilenčukoū - padpiščykaū "Litaratury i Mastactva" i dašli im zaprašeńni na ūstanoučy schod.

Lik čytačoū bielaruskaj peryjodyki z kožnym hodam pavialičvaūsia i ū 1992 hodzie tolki ū Vilni byli dziasiatki padpiščykaū "LiMa", "Spadčyny", "Naša ha slova", "Biarozki" i h.d. Lidaram siarod bielaruskich vydańniaū byū časopis "Rabotnica i sialanka" — 2,5 tysiačy padpiščykaū na ūsiu Lietuvu.

Ale voš sioleta z druhoha paūhodździa ūsia padpiska bielaruskaj presy ū Lietuviskaj Respublicy spyniāsia. Katalohaū bielaruskich vydańniaū u punktach padpiski nie byto. Jak bačym, paūstajuć nia tolki dziaržaŭnyja miežy, ale j miežy infarmacyjnaja, što ūžo zusim kiepska.

Mahčyma, naleta štoś źmienicca, a siońnia zastajecca adzinaje vyjście — kupiać hazety ū šapikach. Dziakavać bohu, "Lietuvos Spauda" zamaŭlaje bielaruskija časopisy j hazety. Padajem tut statystyku za apošni čas — kolki asobnikaū pastupaje ū šapiki "Lietuviskaha Druku", a taksama (u dužkach) — pracent špisańnia niavykuplenych asobnikaū:

Cyrvonaja źmiena 180 (41%), Hołas Radzimy 490 (15%), Litaratura i Mastactva 440 (17%), Nastaŭnickaja hazieta 132 (10%), Svaboda 62 (11%), Žviazda 1105 (23%), Bielaruś 100 (10%), Maładość 30 (16%), Nioman 340 (20%), Spadčyna 25 (12%), Vožyk 205 (1%).

Rabotniki "Lietuviskaha Druku" kažuć, što mohuć pavialičyć zakaz, aby tolki vykupilali. Tamu, šanoŭnyja čytačy, raim Vam daviedacca, jaki z bližejšych Vam šapikaū handluje bielaruskaj presaj dy spytać u pradaŭca potrebnaja Vam vydańni.

Viedama, kupiać hazety ūrazdrob kaštuje daražej, čym padpiska. Ale hetaksama viedama, što rodnaje slova kaštyje daražej za ūsialakija hrošy.

Siarhiej Vituška

Švietłaja † Pamiac

Jury Łuckievič

12 žniŭnia ū Vilni pamior pašla doŭhaj chvaroby spadar Jury Łuckievič. Vykazvajem naša ščyraje spačuvannie rodnym i blizkim niabožčyka.

JURY ŁUCKIEVIČ naradziŭsia 22 kastryčnika 1920 h. u Vilni. Skončyŭ Vilenskaju Bielaruskaju Himnaziju, zatym Techničnaje vučylišča pa specyjalnaści elektryka. Pastupiŭ ū Varšaŭskuju Palitechniku, ale pierad tym musiŭ adšlužyć u aficerskaj škole polskaha vojska. Tut zastala jaho niemiecka-polskaja vajna 1939 h. Trapiŭ u niemiecki pałon. Pahadnieńnie miž stalinskim i hitleraŭskim režymami stvaryła mahčymaść vyzvalicca z pałonu j viarnucca na radzimu. Tymčasam Vilnia apynuāsia ū składcie Lietuvy pierad jaje akančalnaj akupacyjaj bałšavikami. Špiarša stanovišča biespracoŭnaha, potym praca pradaŭca ū mahazynie, dalej ūladkavaūsia pa specyjalnaści ū prajektny instytut. U 1941 h. z pačatkam niemiecka-savieckaj vajny pracavaŭ dyrektaram niapoŭnaj siarednija školy ū Radaškavičach, paźniej — nastaunikom prahimnazii ū Baranavičach. U ekstremalnych umovach vajennaha času ūzhadoŭvaŭ bielaruskaju moładz u patryjatyčnym duchu, nie admoviŭsia ūziać zbroju ū ruki dzieła abarony kraju ad čužyncaŭ. Pašla vajny ū procesie likvidacyji bielaruskaj nacyjanalna šviadomaj intelihencyji byŭ represavany, adbyvaŭ źniavoleńnie ū laheroch na dalokaj Kałymie. Pašla śmierci Stalina viarnuŭsia ū 1957 h. u rodnuju Vilniu. Z hetaha času pracavaŭ pa svajoj asnoŭnaj specyjalnaści, hałoŭnym čynam, na elektramantažy ū systemie ministerstva budaŭnictva respubliki, ažno da vychadu na pensiju. U hetym čacie jon byŭ pazbaŭleny mahčymaści ūdziełu ū bielaruskim hramadzkim žyćci, pakolki takaje žyćcio va ūmovah Savieckaj Lietuvy byto całkam prypyniena. Kali ž zjavilisia pieršyja probliski adradžeńnia bielaruščyny, dyk stan zdarouja ūžo nie dazvoliŭ jamu aktyŭna ūdziełničać u hetym ruchu. Pakinuŭ dačku j syna, jakija ūžo siońnia ūpisalisia ū žyćcio bielaruskaj hramadzkaści Lietuvy.

Abjavy, reklama, daviedki, parady

ADRASY I TELEFONY

*bielaruskich zhurtavaŋniau
u Vilni j na Vilenščynie:*

Kaardynacyjnaja Rada
Bielaruskich Zhurtavaŋniau Vilenščyny.
2019, Vilnia, a/s 1750, Raŋhiklas, 25.
Tel.: 26-03-17.
Sakratar — Lavon Łuckievič, tel.: 44-90-01.

Tavarystva Bielaruskaj Kultury ū Lietuvie.
Staršynia — Chviedar Niunka,
tel.: 35-55-95.

Klub Amatarau Bielaruskaj Narodnaj Tvorčaści
«Siabryna».
Valaŋcin Stech, tel.: 46-16-24.

Bielaruskaje Tavarystva ū Salečnikach.
Piotra Malafiej, tel.: (8-250) 5-23-55.

Bielaruskaje Tavarystva ū Hryhiškach.
Mikoła Kulinski, tel. 57-74-32.

Bielaruskaje Tavarystva ū Padbrodździ.
Ihar Višniakoŋ, tel. (8-217) 5-48-80.

Tavarystva Bielaruskaj Movy Vilenskaha
Kraju. Staršynia — Maryja Matusievič, tel.
44-08-73.

Vilenski Pedahahičny Ūniversytet.
Katedra Bielarusistyki.
2034, Vilnia, vuł Studentu, 39.
Zahadčyca — Lilieja Płyhaŋka,
tel. 73-31-01.

RADYJO

Bielaruskaje slova na chvali Lietuvy —
kožnuju subotu ū 11.30

pa II prahramie Lietuviskaha radyjo.

Bielaruskaja muzyčnaja pieradača —
kožny čačvier 20.35

pa I prahramie Lietuviskaha radyjo.

Infarmacyjny vypusk na bielaruskaj movie —
kožny dzień u 22.05

pa I prahramie Lietuviskaha radyjo.

I prahrama Bielaruskaha Radyjo Ź Miensku
— na doŋhich chvalach.

Radyjo «Svaboda», bielaruskaja prahrama
— štodnia a hadzinie 6.00-8.00, 17.00-18.00,
20.00-21.00. Na chvalach — 25, 31, 41, 49 m.

Bielaruskaja pieradača Polskaha Radyjo
(Varšava) — kožny dzień u 7.30 na chvalach
41, 49 i 200 m, u 21.00 na chvalach 41, 49 m.

Bielaruskaja pieradača Vatykanskaha
Radyjo — štodnia a hadzinie 7.20, 21.10 na
chvalach 41, 49 i 185 m.

Bielaruskaja pieradača Radyjo Monte-Karla
— kožnuju sieradu ū 19.15 na chvali 31 m.

TV

«Bielaruskaja prahrama» — kožnuju subotu,
prykładna ab 11-hadzinie

pa I prahramie LTV.

«Rodny kraj» — u ramkach Televizii Ūschodniaj
Lietuvy na I kanale Polskaje Televizii.

U Vilni pačau pracavač šapik tutejšaj bielaruskaj firmy

HUDA

— Tolki ū nas Vy možacie nabyć šykoŋnyja suveniry, posud, adzieŋnie Ź lepšych fabrykau
bielaruskich mastackich vyrabaŋ.

— Zaŋsiody ū prodaży šviežyja numary bielaruskich hazetaŋ «Naša Niva», «Vilnia i Kraj»,
bielaruskija knižki j stoŋniki.

Adras: Vilnia, praspekt Hiedymina, 27.

Pracujem: štodnia ad 10 da 15 i ad 16 da 19.00, u niadzielu ad 10 da 17.

VILNIA I KRAJ

nezaležny bielaruski tydniövik

Vydaŋnie hazety «Naša Niva».
Adkazny za vypusk Siarhieja Vituška.

Adras: 2001, Vilnia, vuł Žyhimonta, 12-2,
tel.: 22-41-61.

Kab vypisać tydniövik «Vilnia i Kraj», treba
advolnuju sumu hrošaj pieraličyć na adras
Redakcyji, na jmia Ludviki Kardzis.